

الگویی را که زنان روستایی تقویت می کنند شکوفا می شود^۱

نویسنده؛ سالونی مگهانی^۲

منبع: پلتفرم بررسی توسعه هند (آی. دی. آر)^۳، اول نوامبر ۲۰۲۲

مترجم: حمیدرضا زرننگار

اشاره:

سویام شیکشن پریونگ (اس اس پی)^۴ یک سازمان غیر دولتی هندی است و فعالیت آن در زمینه زنان روستایی موجب اعتماد به نفسی در آنان برای بر عهده گرفتن نقش های رهبری عمومی شده و به زنان کمک می کند تا تاب آوری اقلیمی، امنیت غذایی و موارد دیگر را ارتقا بخشند. در یک پروژه آزمایشی پس از زمین لرزه لاتور^۵ و ناحیه ماهاراتاوا^۶ در هندوستان در سال ۱۹۹۳، بیش از هزار زن به عنوان تسهیل گر میان دولت و جوامع خود برای کارهای بازسازی هدایت شدند. نزدیک به ۳۰ سال بعد، این الگوی سازماندهی زنان برای تلاش اجتماعی، خود را به واسطه وقایعی نظیر زمین لرزه، سونامی، طوفان، خشکسالی و به تازگی همه گیری کرونا ثابت کرد. مقاله حاضر مروری است بر این تجربه.

خانم سالونی مگهانی مشاور تحریریه در نشریه بررسی توسعه هند (آی. دی. آر) است. وی دارای ۲۵ سال سابقه فعالیت به عنوان روزنامه نگار، ویراستار و نویسنده بوده و با سازمان هایی نظیر د تلگراف^۷، د تایمز آو ایندیا^۸، مومبای میروور^۹، گروه تاتا^{۱۰}، نت اسکریبز^{۱۱} سی سی آی سی آی^{۱۲} و ان وای یو^{۱۳} کار کرده است. خانم مگهانی دارای مدرک کارشناسی ارشد در رشته ادبیات از دانشگاه بمبئی و هنرهای زیبا از دانشگاه نیویورک است.

سویام شیکشن پریونگ (اس اس پی) سازمانی است که از یک پروژه آزمایشی رشد کرد و به طور رسمی در سال ۱۹۹۸ ثبت شد. پرما گوپالان^{۱۴} بنیانگذار فقید این سازمان و فعال اجتماعی معتقد بود که بحران ها فرصت هایی

^۱ Rural women empower a model that thrives

^۲ Saloni Meghani

^۳ India Development Review (IDR)

^۴ Swayam Shikshan Prayog (SSP)

^۵ Latur

^۶ Marathwada

^۷ The Telegraph

^۸ The Times of India

^۹ Mumbai Mirror

^{۱۰} Tata Group

^{۱۱} Netscribes

^{۱۲} ICICI

^{۱۳} NYU

^{۱۴} Prema Gopalan

برای زنان تا نقش های رهبری را در جوامع خود بر عهده گیرند. امروزه *اس/اس پی* دارای ارتشی متشکل از پنج هزار نفر زن کارگزار تغییر است که در رده های مردمی کار می کنند. آن ها که به عنوان ساکیس^{۱۵} (به معنی دوستان) شناخته می شوند ۳۰۰ هزار زن را به عنوان کارآفرین، کشاورز و رهبر جامعه توانمند کرده اند. در مبارزه با بحران اقلیمی، ساکی های سازمان بار دیگر در خط مقدم روستاهای هندوستان قرار دارند، *ماراتوادا در ایالت ماهاراشترا*^{۱۶} به دلیل خودکشی کشاورزان بدنام است؛ بحرانی کشاورزی که تا حدی به دلیل الگوی طولانی مدت کشت محصولات نقدی با منابع فشرده در یک منطقه مستعد خشکسالی به وجود آمد. سال های متوالی بارندگی های نامنظم و نیروهای بازار اثر خود را بر جای گذاشته اند و بسیاری از خانوارهای کشاورز بار برداشت های ناموفق را متحمل شدند. این امر منجر به افزایش بدهی ها، مهاجرت رنج آور و گرسنگی شده است. اینجاست که ساکی های *اس/اس پی*، الگوی کشاورزی یک جریبی را در میان زنان کشاورز خرده پا و حاشیه ای ترویج کرده اند؛ یک رویکرد کشاورزی اقلیمی - تاب آور که از نهاده های زیستی برای رشد ترکیبی متنوع از محصولات غذایی در یک جریب زمین استفاده می کند. زنان کشاورز خرده پا و حاشیه ای در منطقه که به کشاورزی یک جریبی روی آورده اند تا ۲۵ درصد افزایش عملکرد محصول داشته اند. در سال های خشکسالی و همچنین در طول همه گیری، این کشاورزان به طور قابل توجهی توانستند خانواده های خود را از زمین های کوچک و در عین حال پربارشان تغذیه کنند.

چه چیزی رویکرد *اس/اس پی* را موثر می کند؟ توسط زنان، برای زنان

ساکی های *اس/اس پی* به نیازهای مختلف در جوامع خود پاسخ می دهند. کارشان کمک می کند تا پتانسیل خود را گسترش دهند. در اساس، هدف اصلی آنان، آوردن زنان روستایی از حاشیه به جریان اصلی و توانمندسازی آنان با نقش های عمومی بیش تر است. نسیم شایک^{۱۷} معاون *اس/اس پی* که از زمان اجرای آزمایشی در لاتور با این سازمان بوده، می گوید:

"من زنانی را دیده ام که در *ماراتوادا*، *تامیل نادو*^{۱۸}، *اودیشا*^{۱۹}، *سریلانکا* و ترکیه در بخش بازسازی بعد از فجایع کار می کنند. در همه این مکان ها، منتظر نبودند که مسئولیت به آن ها واگذار شود. زنان این مسئولیت ها را برای فرزندان، پیران، خانواده ها و جوامع شان بر عهده می گیرند و می قایند".

در بخش کشاورزی، هنگامی که مردان مهاجرت می کنند یا به مشاغل غیر کشاورزی روی می آورند، زنان مسئولیت را بر عهده می گیرند. با این حال، نقش آن ها غالباً به عنوان نیروی کار فرو نهاده می شود. آن ها به عنوان

۱۵ Sakhis

۱۶ Maharashtra

۱۷ Naseem Shaik

۱۸ Tamil Nadu

۱۹ Odisha

مالک مزرعه یا کشاورز دیده نمی‌شوند و بخشی از فرآیند تصمیم‌گیری در مورد این که چه محصولاتی باید رشد کنند، چقدر رشد کنند، فروخته شوند، و چگونه در خانواده مصرف شوند، نیستند.

اس‌اس‌پی تصمیم‌گرفت این وضعیت را تغییر دهد. در طول دهه گذشته، آن‌ها کمک نمودند که بیش از ۷۵ هزار زن کشاورز با خانواده‌های خود برای کسب سند زمین یک جریبی خانوادگی که آن‌ها از آن برای تولید محصولات غنی از مواد مغذی از جمله ارزن، حبوبات، و سبزیجات برگ‌دار استفاده می‌کردند، مذاکره کنند. در جایی که چنین گزینه‌ای نبود، برخی از زنان زمین را از کشاورزان بزرگ مقیاس تر اجاره نمودند.

در کشوری که زنان کم‌تر از دو درصد زمین‌های کشاورزی را به ارث می‌برند و مالک می‌شوند و قوانین ارث کماکان همچون یک میدان مین است، این کار به معنای یک شاهکار نیست. اما زنان نشان دادند در مواقعی که کشاورزان صاحب اراضی بزرگ‌تر با مشکل مواجه می‌شوند، اراضی کوچک می‌توانند به خانواده‌هایشان غذا برسانند. این باعث می‌شود که آن‌ها تأثیرگذار باشند.

در مناطق روستایی که اس‌اس‌پی در آن فعالیت می‌کند، هنجارهای اجتماعی باعث می‌شوند که دختران مدرسه را ترک کنند یا زود ازدواج کنند. نسیم معتقد است بسیاری از آن‌ها به دنبال فرصت‌هایی هستند که اس‌اس‌پی برای بیان هویتشان ارائه می‌دهد.

این سازمان پس از آن متولد شد که زنان سمواد ساها‌ی‌اک^{۲۰} (اشخاص معروف به ذخایر جامعه) که در بازسازی درلاتور کار می‌کردند، به پریم‌ا گفتند که دیگر به «نشستن در خانه برنمی‌گردند. آنانتیکا سینگ^{۲۱}، سرپرست بخش نمونه کارها و مشارکت در بنیاد هندوستان یونیور^{۲۲} می‌گوید:

"ما با بسیاری از سازمان‌ها کار می‌کنیم. اما تأثیری که ساکی‌ها بر روی زمین می‌گذارند قوی است. در برخی سازمان‌ها، زنان ذینفع هستند؛ اما مشارکت نمی‌کنند. در برخی دیگر، زنان از نردبان بالا می‌روند و شرکت می‌کنند. بعد شما اس‌اس‌پی را دارید که در آن زنان رهبر هستند. آن‌ها از حضور در مشارکت، به رهبری تغییر جهت داده‌اند."

بیرون آمدن، پیشرفت کردن

پریم‌ا معتقد بود که زنان بیش‌تر از آموزش به فرصت نیاز دارند. نسیم می‌گوید:

"ما از رویکرد فن‌سالارانه از بالا به پایین یا کلاس‌های درس برای آموزش ساکی‌ها استفاده نمی‌کنیم. ما بیش‌تر به یادگیری غیر رسمی همکاران متکی هستیم."

۲۰ samvad sahayaks

۲۱ Anantika Singh

۲۲ Hindustan Unilever Foundation

این یک گلوله نقره‌ای^{۲۳} نیست، زیرا برای ایفای نقش ساکی‌ها، زنان باید با مقامات دولتی، گرام پنچایات‌ها^{۲۴} و کشاورزان بزرگ مقیاس لابی کنند. اغلب دو سال طول می‌کشد تا آن‌ها اعتماد به نفس و مهارت‌های مورد نیاز برای این نقش‌های عمومی را به دست آورند. در طول سال‌ها، اس‌اس پی یک مازول آموزشی برای ساکی‌های خود توسعه و تکامل داد. به گفته نسیم، اما مهم‌ترین چیز این است که زنان از خانه بیرون رفته و در معرض دید قرار گیرند.

"اول، ما به ساکی‌ها کمک می‌کنیم تا زندگی خود را تامین کنند. سپس نقش‌هایی در داخل جامعه به آنان داده می‌شود. به تدریج به روستاهای دیگر سر می‌زنند و با گروه‌های جدید صحبت می‌کنند. این باعث افزایش اعتماد به نفس آنان می‌شود. با گذشت زمان، آن‌ها با مقامات دولتی در سطح بلوک^{۲۵} ملاقات می‌کنند."

کاکا ادسوله^{۲۶}، یک مربی در اس‌اس پی می‌گوید که الگوها برای زنان ضروری‌اند، تا مهارت‌های نرم مورد نیاز خود را کسب کنند. با توجه به آن که سازمان از ابتدا به هر ساکی کمک می‌کند تا چالش‌های مالی و اجتماعی خویش را برطرف سازد، اکوسیستمی ایجاد می‌کند که در آن زنان برای پرداختن به آن انگیزه دارند.

تجربه به سمت یادگیری

عنوان این سازمان هندی به معنای واقعی کلمه به مفهوم خودآموزی و آزمایش است و این ویژگی در دی ان ای هر کاری که سازمان انجام می‌دهد گنجانده شده است. سازمان، ساکی‌ها را تشویق می‌کند تا از مزارع و مشاغل خود به عنوان آزمایشگاه‌هایی استفاده کنند که در آن‌ها روش‌های جدید را قبل از به اشتراک گذاشتن یافته‌های خود با دیگران در روستاهایشان تجربه کنند. از سوی، کارشناسان شبکه دانش دولتی کَریشی ویگیان کندرا^{۲۷} به ساکی‌ها در انتقال تجربه‌های آزمایشگاهی به عرصه کمک می‌کنند. از سوی دیگر، زنان مهارت‌ها و دانش سنتی خود را روی میز می‌آورند. به عنوان مثال، زمانی که ساکی‌ها در مورد آبیاری قطره‌ای آموزش دیدند، اما منابع لازم برای تهیه این سیستم‌ها را از بازار نداشتند، آن‌ها شروع به استفاده از لوله‌های سوراخ‌دار به عنوان آبیاری کردند. این هم‌ارزان و هم‌انعطاف‌پذیر بود. زنان کشاورز همچنین روش‌های سنتی را به عرصه‌ها بازگرداندند؛ مانند استفاده از آزولا (یک سرخس آبی) به عنوان کود و برگ‌های چریش برای جلوگیری از هجوم حشرات در حین نگهداری غلات.

۲۳ گلوله نقره‌ای کنایه‌ای است از راه حل استثنایی و جادویی.

۲۴ Gram Panchayats ساختار اجرایی جمعی اداره امور روستاها در هندوستان.

۲۵ رده اداری بالاتر از یک روستا در هندوستان.

۲۶ Kaka Adsule

۲۷ Krishi Vigyan Kendra

خانم وایشالی بالاساحب گوگه^{۲۸}، یک مربی، می گوید که قبل از توصیه به کشاورزان، همه چیز را خودش امتحان می کند. او به یاد می آورد که اعضای خانواده بزرگش زمانی که مزرعه یک جریبی خود را راه اندازی کرد، سرگرم نظاره اعمال غیرمعمول او بودند؛ اما اکنون از او راهنمایی می خواهند. هنگامی که او شروع به کار روی ورمی کمپوست کرد، بزرگ ترین متحد او درخت انبه بود که ورمی کمپوستها را زیر آن قرار داد. این درخت آن چنان آشکارا به شکوفه نشست که سایر کشاورزان به راحتی متقاعد شدند از این روش برای تغذیه محصولات و مزارع خود استفاده کنند. نسیم خاطر نشان می سازد هر زمان که *اس/اس پی* پروژه جدیدی را آغاز می کند، تیم، نقشه راهی را ترسیم می نماید؛ نه تنها در مورد دانشی که می توانند با جامعه به اشتراک بگذارند، بلکه همچنین در مورد آن چه می توانند از آن بیاموزند. او می گوید:

"کارشناسان و بیرونی ها نمی توانند پویایی درون یک جامعه را درک کنند."

سازمان با آوردن یک ساکی در هیئت مدیره، یک گروه اقدام روستایی را تشکیل می دهد که شامل نمایندگان گرام پنچایات و ذینفعان مختلف، از جمله کسانی از گروه های حاشیه ای است.

بقا، رشد و پیشروی

هنگامی که *اس/اس پی* کمک به زنان کشاورز را در راه اندازی زمین های یک جریبی آغاز کرد، هدف اولیه اش تضمین امنیت غذایی برای این خانوارها بود. اکنون تلاش های خود را گسترش داده و به این کشاورزان کمک می کند تا در زنجیره ارزش مواد غذایی پیشرفت کنند. برخی از این زنان شرکت های فرآوری محصولات محلی مانند حبوبات و غلات راه اندازی کرده اند. برخی دیگر نهاده های کشاورزی مانند ورمی کمپوست تولید می کنند یا نگهبان بذر یا مادر بذر برای گونه های در معرض انقراض می شوند. آن ها همچنین گروه هایی را برای تسهیل تدارکات، فرآوری و بازاریابی تشکیل داده اند. برخی نیز در حال راه اندازی مشاغل وابسته مانند دامپروری، مرغداری و لبنیات اند.

آرچانا مانی^{۲۹} هماهنگ کننده بلوک، می گوید هر کسب و کار او به کسب و کار دیگری منتهی می شود و او اکنون سالانه ۱۰ میلیون روپیه درآمد دارد. اکوسیستم آموزشی و مربیگری *اس/اس پی* همچنین به زنان مهارت های تجاری، پشتیبانی بازاریابی، سواد مالی، سرمایه اولیه و پیوند با شرکت های بزرگ از طریق شبکه توزیع تا آخرین مایل را می دهد. آرچانا می گوید:

"این زندگی مرا دگرگون کرده است. حتی کارآفرینی را با بهترین شغل عوض نمی کنم."

^{۲۸} Vaishali Balasaheb Ghuge

^{۲۹} Archana Mane

ثابت شده است که آن چه به عنوان مدیریت فجایع آغاز شد، یک الگوی تطبیقی برای مدت طولانی است.

نسیم می گوید:

"حتی اگر اس اس پی نباشد، یک ساکی منبع مهمی برای جامعه خود خواهد بود."

از زمانی که خانم پریم جنش ساکی را با هدف «بازیابی بهتر» آغاز کرد، ایده زنان به عنوان منابع اجتماعی در کشور مورد توجه قرار گرفت. سازمان رویکردی تکرارپذیر ایجاد کرده است که ضمن پاسخگویی به چالش‌های یک جامعه، برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری را در دست‌ان زنان قرار می‌دهد و اعتماد لازم برای بر عهده گرفتن نقش‌های رهبری عمومی را در آنان القا می‌کند.

با هر ساکی که به جمع می‌پیوندد و در هر جامعه‌ای که این رویکرد به آن خدمت می‌کند؛ بار دیگر چشم‌اندازی که پریم بنیانگذار فقید سازمان ترسیم کرده بود، ادامه می‌یابد.